

INFORMATIEBRON VOOR DE TOTALE ONDERHOUDSMARKT

In Beeld
Derde generatie
schildert 'Nirwana'

Opleiding
Maatwerktraining
voor werkvloer

Bijlage
SGA Vakdagen
in Hardenberg

Derde generatie Everts schildert aan eerste woonflat

NIRWANA

'woonhotel'

Op de hoek van de Benoordenhoutseweg en het Willem Witsenplein in Den Haag staat een markant, wit, monumentaal gebouw van zeven verdiepingen. Nirwana, de eerste woonflat in Nederland, met een skelet van gewapend beton. Deze zomer neemt de derde generatie Everts het schilderonderhoud van dit vooroorlogse icoon voor haar rekening.

Nirwana is in 1929 gebouwd volgens het principe van de Nieuwe Zakelijkheid. Dus veel staal, beton en glas. Absoluut geen sociale woningbouw, maar bedoeld als 'woonhotel' voor de beter gesitueerden, met name oud-Indiëgangers die zich comfort en luxe konden veroorloven en hier de rest van hun leven wilden slijten (zie kader op pag. 8). De naam Nirwana verwijst dan ook niet toevallig naar een

oosterse spirituele gemoedstoestand van 'hogere sferen' en 'ultieme rust'.

SLECHTE STAAT

Doordat het de eerste keer was dat zo'n groot gebouw werd opgetrokken uit beton, en er nog relatief weinig kennis was over bekistingstechnieken, was de kwaliteit van het oorspronkelijke gebouw nogal slecht. Het feit dat Nirwana werd

gerealiseerd in een periode van wereldwijde recessie als gevolg van de beurskrach in 1929, betekende dat de oorspronkelijke plannen voortdurend werden bijgesteld en er werd bezuinigd op materialen. Zo was de betondekking van de muren veel te gering en hield de detaillering geen rekening met inwatering via het stucwerk, zodat er al snel lekkage en condensatie optrad. Het wapeningstaal ging roesten, er ontstonden scheuren en het isolatiekurk ging rotten. Latere restauraties aan de buitenschil moesten dit herstellen. De oorspronkelijke grijze betonkleur, gebruikelijk voor gebouwen uit de periode van de Nieuwe Zakelijkheid, was tijdens een renovatie begin jaren negentig al vervangen door een romig witte kleur om het gebouw een wat fleuriger uiterlijk te geven. Bij de

▶ Een airless pomp, met een voorraadtrechter voor 100 liter, in een container voedt de roller waarmee het sierpleisterwerk wordt gecoat.

restauratie in 2003 werden nieuwe houten kozijnen (gelamineerd dark red meranti) met dubbele beglazing geïnstalleerd om de geluidsoverlast van het verkeer te beperken, en tevens werd de gevel voorzien van thermische gevelisolatie.

DERDE GENERATIE

Bijzonder is dat anno 2017 de derde generatie Everts Nirwana in onderhoud heeft. De vader van Antoon Everts stichtte in 1922 het familiebedrijf en voerde in de jaren dertig de eerste onderhoudschilderbeurt uit. Hij zelf heeft in de jaren zeventig groot onderhoud aan het complex uitgevoerd, waarbij met epoxy mortel de betonschade te lijf werd gegaan. Niet alleen schades als gevolg van de gebrekkige constructie, maar ook littekens uit de Tweede Wereldoorlog. "Uit-hakken en vullen. Dat ging toentertijd allemaal in uurwerk", weet Antoon Everts nog. Deze zomer worden wederom schilderwerk en reparaties aan de flat uitgevoerd door de Everts Groep uit Leidschendam, waar zoon Rob inmiddels de scepter zwaait. Samen met vader en zoon Everts en calculator/werkvoorbereider Tom Kamminga bezoeken we het project. Namens de VvE Nirwana is de opdrachtgever Van Assen en Stoorvogel uit Naald-

wijk en de projectbegeleiding is in handen van PBS Vastgoed.

HOOGWERKERS

De beton- en isolatiegevels worden nu door de Everts Groep onder hoge druk gereinigd, gecontroleerd en indien nodig gerepareerd. Rob Everts: "Mooi dat deze opdracht ons is gegund." De kozijnen lijken op afstand op elkaar, maar in werkelijkheid zijn ze allemaal net even anders. Iets om rekening mee te houden in de calculatie. "We moesten alles opnieuw inmeten", vertelt Kamminga. De bereikbaarheid van de gevels was ook een aandachtspunt. "Vaste steigers zijn, vanwege het niet kunnen verankeren in het isola-

tiepakket, geen optie en voor rolsteigers is het gebouw te hoog. Dan kom je op hangbruggen of hoogwerkers uit. We hebben voor de laatste oplossing gekozen." Met twee hoogwerkers (28 en 22 meter) wordt het werk uitgevoerd. Op voorspraak van Michael Hoeffnagel, technisch adviseur van Claasen Coatings, is voor het repareren en afwerken van het bestaande gevelisolatiesysteem geko-

>>>

EVERTS GROEP

De Everts Groep is een familiebedrijf dat is gespecialiseerd in het onderhoud aan de buitenschil, maar ook renovaties, mutaties en WMO-aanpassingen verricht. Alle activiteiten worden uitgevoerd door twee werkmatschappijen: Bouwbedrijf Morgenstond en Everts Onderhoudsschilders. Opvallend is dat van de circa veertig medewerkers in vaste dienst, ongeveer de helft van allochtone afkomst is. "Een bewuste keuze", aldus directeur Rob Everts. "Autochtone werknemers interesseren zich steeds minder voor het schildersvak. Daarnaast kunnen we door de diversiteit in ons medewerkersbestand beter aansluiten op de mix aan culturen die we in het werk tegenkomen, of het nu gaat om bewoners of opdrachtgevers. Ons personeelsbestand vormt een afspiegeling van de samenleving." Ook de veertig tot vijftig personen die flexibel worden ingehuurd, zijn afkomstig uit verschillende culturen. "Door deze diversiteit kunnen we altijd kwaliteit leveren."

>>> NIRWANA

'woonhotel'

zen voor producten van Caparol. "Grote beschadigingen worden gerepareerd met Capatect ZF-Spachtel 699 reparatiemortel, maar de vele scheuren in de pleisterlaag konden worden gevuld met FibroSil, een scheuroverbruggend systeem", vertelt Everts. "De gevels worden vervolgens behandeld met AmphiSilan primer en afgewerkt met ThermoSan, een muurverf op basis van siliconenhars, waardoor verontreinigingen nauwelijks vat op het oppervlak krijgen." Naast de gevels wordt ook al het staal- en houtwerk (onder andere kozijnen) onder handen genomen, waarbij het grootste deel wordt geschilderd met Sikkens Rubbol XD.

GEVOEDE ROL

Tom de Boer, uitvoerder op het werk aan de Nirwana-flat, opperde om bij het aanbrengen van de coating op de sierplijster

▲ Antoon Everts (86 jaar), samen met zijn zoon Rob Everts, calculator/werkvoorbereider Tom Kamminga en uitvoerder Tom de Boer bij de entree van de Nirwana woontoren.

gebruik te maken van een gevoede roller. "We hebben op het werk in een container een airless membraampomp geplaatst en die voorzien van een grote trechter. Hierdoor kunnen we 100 liter in

één keer op voorraad mengen om te verwerken. Je hoeft dus niet continu met de hoogwerker naar beneden om een nieuwe emmer onder de pomp te zetten. Dat scheelt enorm veel tijd."

GESCHIEDENIS

Het huidige Nirwana is slechts een schim van de oorspronkelijke plannen die er waren om vijf woontorens te realiseren, die door galerijen met elkaar waren verbonden. 'Woonhotels' voor de beter gesitueerden. Vanwege de beurskrach van 1929 sneuvelde deze ambitie, maar de uitstekende balkons op een hoek van het enige gerealiseerde gebouw zijn nog altijd een rudiment van de koppeling met de geplande flats. Ook meningsverschillen tussen de architecten Jan Duiker en Jan Gerko Wiebenga, die de flat in de periode 1926 tot 1929 hebben ontworpen en gebouwd, en het hoogbouwdebat hadden invloed op het project. Eigenlijk had het flatgebouw twee keer zo hoog moeten worden, maar het gemeentebestuur stak daar een stokje voor.

De woontoren heeft een half boven de grond uitstekende kelder, een bel-etage en zes woonlagen op een vrijwel vierkante plattegrond. Revolutionair waren ook tal van handige voorzieningen die waren bedacht om zonder dienstbode toch comfortabel te kunnen leven. Zoals een boodschappen-etensliftje naar de centrale keuken waar men maaltijden kon bestellen, een centraal stofzuigsysteem, was- en vuilstortkokers en gemeenschappelijke voorzieningen op de bel-etage, waaronder een restaurant. Eigenlijk was het een serviceflat avant la lettre. Centrale voorzieningen, zoals de liftjes en stortkokers, zijn later om redenen van hygiëne en brandveiligheid verwijderd. Het huidige Nirwana bestaat uit appartementen en twee penthouses.

▲ Uitstekende balkons op één hoek zijn nog altijd een rudiment van de koppeling met de geplande flats.